

Η πλησμονή της ύλης αυτού του φύλλου μας εμπόδισε να δημοσιεύσουμε ένα άρθρο του Νίκου Παππά «Ο Πάστερνακ, το Νόμπελ και η ελευθερία» [...]

Νοέμβριος 1958, τεύχ. 21, σ. 3, στήλη β'

Ένας κακόπιστος θα αναρωτιόταν τί λογής ήταν τα ανοίγματα της Ανατολικής Γερμανίας, που καλούσε με αγαθή πρόθεση διαδοχικά τον Αυγέρη και το ζεύγος Παπ(π)ά. Αλλά επειδή εδώ το αντικείμενό μας είναι το περιοδικό ως μη θέτομε ερωτήματα που αφορούν σε άλλες περιοχές και ως αρκετούμε στα όσα αποκομίσαμε από την παράθεση των προηγούμενων σχολίων του. Αρκούν νομίζω ως δείγματα γραφής.

Η «Κριτική»

Πρόσωπο της Αριστεράς που ασφυκτιούσε μέσα στις μονομέρειες και τις σκοπιμότητές της, ο Μανόλης Αναγνωστάκης αποτόλμησε την ίδρυση ενός νέου περιοδικού αποκλειστικά 'κριτικής', θεωρώντας την ως τον ασθενή κρίκο της εν ενεργεία πνευματικής ζωής. Η Κριτική σχεδιάστηκε και αποτέλεσε βήμα έκφρασης των νέων αισθητικών και ιδεολογικών ρευμάτων, όπως εκφράζονταν από τους μεταπολεμικούς συγγραφείς, χωρίς παντός είδους αποκλεισμούς – ένας ίσως θα ήταν ο τοπικός χαρακτήρας του. Η Θεσσαλονίκη ήταν μεν ο τόπος έκδοσης της Κριτικής, και επιστρατεύθηκε όλο σχεδόν το δυναμικό της, αλλά δεν αποτέλεσε περιοριστικό παράγοντα, αν υπολογίσουμε τη συμβολή στην εικόνα του περιοδικού των Αθηναίων: Τ. Σινόπουλου, Ελένης Βακαλό, Μ. Λαμπρίδη, Β. Λεοντάρη, Θ. Δ. Φραγκόπουλου. Άλλωστε, και η παράδοση των Μακεδονικών Ημερών του Μεσοπολέμου είχε αποφύγει τα διαχωριστικά τείχη. Από εκείνα τα χρόνια η δεύτερη πρωτεύουσα δεν αποτελούσε πλέον –ούτε και στη λογοτεχνία– περιφέρεια, καθώς, παρουσίαζε αυτόνομο ποιητικό και κριτικό λόγο, ιδιαίτερα μάλιστα διαφορετική πεζογραφία, σε σχέση με την αθηναϊκή – με το σκεπτικό ότι καλλιεργούσε μια πεζογραφία "εσωτερικού μονολόγου", χωρίς να καταλήγει σε 'σχολή', όπως προτάθηκε κάποτε, ενώ οι πεζογράφοι της Αθήνας στην πλειονότητά τους ακολουθούσαν καθιερωμένες μορφές, ανοιχτές στον 'ρεαλισμό', με λίγες ή αρκετές αποχρώσεις. Η Κριτική, χωρίς να αρνηθεί εκείνη την παράδοση, κινήθηκε επάνω σε μία 'μεταπολεμική προβληματική', αν έτσι ονομάσουμε τις προτάσεις για

6

